

Met elkaar verantwoording dragen om alle leerlingen zich zo optimaal te laten ontwikkelen in een veilige openbare school.

Pestprotocol

Preventie

Als school streven we ernaar dat leerlingen, ouders en personeel zich veilig voelen op en om de school. Een veilige school is de basis voor ons allemaal. Vanuit een gevoel van veiligheid moet iedereen met plezier naar school kunnen gaan en kunnen leren.

De maatregelen die wij daarvoor nemen zijn:

- Alle leerkrachten dragen uit dat pesten niet wordt getolereerd en dat iedereen mee moet helpen om de school plezierig te houden.
- Elk volwassen personeelslid grijpt meteen in bij pestgedrag. Denk hierbij groepsoverstijgend en schoolbreed; “Die kinderen zitten niet in mijn klas” is dus geen argument. Dit is een teamafspraken.
- De school zorgt voor toezicht op “pestplekken.” Toezicht op het speelplein, de kleedkamers, de rij naar gym, de toiletten, enz.
- De school zet in op het scheppen van een positief klimaat door alle leerjaren heen. Aanvang schooljaar wordt er sterk ingezet op groepsvorming (forming-storming-norming >performing). Er wordt gewerkt met Taakspel(anti-pest aanpak) en er worden lessen uit Leefstijl gegeven, waarin regelmatig aan de orde komt hoe je samen problemen kunt oplossen en andere kinderen kunt helpen bij moeilijkheden.
- De kinderen wordt geleerd dat pesten “not done” is. Ze leren om in de bres te springen voor de zwakkere kinderen. Kunnen ze dit niet, of helpt dit niet, dan leren ze het probleem altijd te melden aan de leerkracht.
- Geen leerkracht mag pesten bagatelliseren of zeggen dat de gepeste er om vraagt.

Helaas is pesten een hardnekkig probleem in scholen, maar ook in de maatschappij. Je moet plagerijen echter ook niet te snel pesten noemen. Daarom is het goed om de kenmerken van pesten nog even op een rijtje te zetten:

Wat is pesten?

- Er is sprake van een **agressieve daad**. Het slachtoffer wordt psychisch of lichamelijk leed aangedaan.
- Het pestgedrag is **intentioneel, doelbewust**. Er is geen sprake van toevallig gedrag, de pester heeft duidelijk de bedoeling om de ander pijn te doen of te vernederen.
- Het pestgedrag is **terugkerend** en vindt plaats over een langere periode. Dit kan een periode van bijvoorbeeld enkele maanden beslaan, maar het pestgedrag kan ook meerdere jaren aanhouden.
- Er is een **machtsverschil** tussen dader en slachtoffer. Dit betekent dat de dader sterker of slimmer is, of dat er een groepje daders is zodat er een overwicht in aantal ontstaat.
- Pesten is een **groepsprobleem**

Zodra er bij de leerkracht signalen binnenkomen dat er gepest wordt in zijn groep, gaat de leerkracht direct aan de slag met het nemen van de eerste stappen. De leerkracht mag hier zeker niet alleen in staan.

- De leerkracht heeft signalen binnen gekregen dat er gepest wordt in zijn groep
- De leerkracht informeert IB en SMW en er volgt direct overleg tussen leerkracht, SMW en IB waarin stap 1, 2, 3 en 4 worden besproken.
- De leerkracht gaat zo snel mogelijk met de uitvoering van deze stappen starten.
- De leerkracht gaat samen met IB of SMW het gesprek aan met de ouders van de pester en de gepeste (stap 5 en 6).

Met de ouders van de pester worden de niveaus van zorg besproken.

We starten in niveau 2 van de zorg.

Niveau 2

De leerling ontwikkelt zich qua gedrag niet goed. De leerling wordt, i.o.m. de IB'er, in de ondersteuningsstructuur van de school wordt opgenomen.

Er wordt samen met ouders een analyse gemaakt van de leerling. Er wordt een plan van aanpak opgesteld en uitgevoerd. Dit wordt vastgelegd in een groeidocument.

Niveau 3

Het lukt niet om de juiste aanpak voor de leerling binnen de school te organiseren. Het plan van aanpak heeft niet het gewenste effect. De schoolcontactpersoon wordt geraadpleegd. De leerling wordt in een OZO besproken (ouders worden daar volledig bij betrokken). School en ouders besluiten externe expertise te betrekken bij het realiseren van passend aanbod. Uitgangspunt is dit te organiseren binnen de school. Directie wordt op de hoogte gesteld.

Niveau 4

De ondersteuning wordt extern georganiseerd. In samenwerking met OAT en/of wijkteam wordt er gezocht naar passende hulp voor de leerling.

De ondersteuning wordt met hulp van externen georganiseerd. De leerling wordt (eventueel in deeltijd) verwezen naar een andere setting waar aan zijn specifieke hulpvraag tegemoet kan worden gekomen. Leerplicht wordt op de hoogte gesteld.

Niveau 5

De ouders accepteren de aangeboden passende hulpverlening niet.

De school draagt over naar leerplicht, PPO, en het bestuur BOOR.

Samen met ouders is de enige manier om resultaat te behalen. Dat is de inzet!

Stappenplan bij pesten

Stap 1: De leerkracht vraagt zich af:

- Zijn de pesters in deze klas gefrustreerd door het niet kunnen voldoen aan de eisen die de leerstof stelt? Met andere woorden, kunnen zij het werk wel aan?
- Geef ik als leerkracht door mijn gedrag aanleiding tot pestgedrag? Ben ik bijvoorbeeld negatief of sarcastisch naar de pester? Hetzij over het niet kunnen voldoen aan de leerstofeisen, hetzij over het gedrag van dit kind?
- Laat ik merken dat ik de gepeste een vervelend kind vind? Andere kinderen zullen namelijk een kind dat door jou (onbewust) wordt “afgekeurd” ook afkeuren. Dit kan makkelijk pestgedrag uitlokken. Bekijk of je ook geen kleine uitingen van afkeuring laat zien, zoals dramatisch zuchten als het kind je ergernis oproept.

Als één van de bovenstaande punten met ja is beantwoord, kan er al gestart worden een (mogelijke) oorzaak van pestgedrag weg te nemen. Bij ontkennende antwoorden moet je verder met het bestrijdingsplan.

Stap 2 Het kind dat gepest wordt, wordt direct geholpen:

- Spreek in vertrouwen met het gepeste kind. Maak niets openbaar tegen de wil van het kind.
- Probeer het kind er wel van te overtuigen, dat er IETS moet gebeuren en dat anderen dit dus te weten komen.
- Bied steun aan het gepeste kind. Neem het kind zeer serieus.
- Vertellen dat het kind moet “terugvechten” is niet nuttig. Het kind is immers duidelijk de zwakkere partij! Zoveel mogelijk negeren is nog het beste, maar maakt de sfeer nog steeds niet veilig. Bovendien zullen pesters vaak doorgaan tot er wel wordt gereageerd.
- Bespreek met het kind wat voor hem een oplossing kan zijn.
- Spreek met het kind af dat het vertelt wat er aan de hand is, omdat jij niet alles kan zien. Sommige kinderen hebben zeker als ze jonger zijn, het idee dat de juf of meester “alles weet” en dus ook van het pesten weet.
- Licht de ouders van het kind in en vraag wat zij gemerkt hebben.
- Bespreek of het gepeste kind misschien sociale vaardigheidstraining nodig heeft.

Stap 3: Ook de pester krijgt hulp

- Praat met de pester en kijk of je inzicht kunt krijgen in de gedachte achter het pesten. Hoe lastig misschien ook: beschuldig het kind niet.
- Leg uit hoe een gepest kind zich voelt en welke gevolgen pesten kan hebben. Vaak realiseren kinderen zich dit niet!
- Leg aan het kind uit, dat het pesten moet stoppen en hoe jij daarmee aan de slag gaat.
- Licht de ouders van het kind in. Hebben zij iets gemerkt van het pesten? Maak ook hen duidelijk dat het pesten moet stoppen en wat jij gaat doen om dit voor elkaar te krijgen.
- Bekijk of het kind sociale vaardigheidstraining nodig heeft.

- Benoem duidelijk de eventuele consequenties voor de pester als het pesten niet stopt.
- Maak een vervolg afspraak om te bekijken hoe het dan gaat.

Stap 4 Ga in gesprek met de meelopers en buitenstaanders: de rest van de klas dus.

- Vertel aan je groep dat er in de klas gepest wordt. Dat zal geen verrassing zijn.
- Bespreek klassikaal de verschillende rollen in het pestproces (zie boven). Leg ook uit dat pesters vaak zelf problemen hebben en niet altijd “slechte kinderen” zijn.
- Maak goed duidelijk dat buitenstaanders/wegkijkers die van het pesten weten en niets doen eigenlijk even schuldig zijn.
- Prijs (in het algemeen) kinderen die de moed hebben voor de gepeste op te komen en vertel dat een hele groep SAMEN het pesten van een enkele pester kan stoppen.
- Leg uit dat komen vertellen dat iemand gepest wordt absoluut geen klikken is.
- Maak goed duidelijk dat jij niet alles kan zien en dat hun hulp hierbij belangrijk is.
- Bedenk met de klas wat ze kunnen doen om pesten tegen te gaan. Houd ook dit algemeen en laat geen namen noemen.
- Moedig kinderen aan om hun mening over pestgedrag te geven. De meeste kinderen zijn namelijk gewoon tegen pesten. Als veel kinderen zich tegen pesten uitspreken, maakt dat anderen duidelijk dat ze niet alleen staan in hun afkeuring hiervan.
- Stel dat je klas geen oplossingen kan (of wil) geven: zeg dan dat je morgen op de zaak terugkomt, omdat het zeer belangrijk is dat zij met zijn allen oplossingen verzinnen.
- Maak duidelijk dat jij pesten nooit tolereert en dat je alles zult doen om pesten te bestrijden en te voorkomen. Jouw besliste houding in deze is zeer belangrijk!
- Vertel de groep dat je de directie van de school op de hoogte brengt en mogelijk ook sommige ouders. Doe dit ook echt. Het geeft aan hoe belangrijk jij het vindt dat het pesten stopt.
- Vertel dat je over een paar dagen op de zaak terugkomt, om te kijken hoe het gaat.
- Denk niet dat het pesten hierna over is. Pestgedrag heeft de neiging terug te komen. Evalueer na 6 weken wéér met zijn allen hoe het nu gaat. Blijf alert!

Stap 5: In gesprek met de ouders van de pester:

Ouders zullen vaak even verbaasd zijn over het pesten als jij. Ze zullen misschien als eerste reactie wel ontkennend reageren dat hun kind een pester is. Het kan zijn dat ze gaan uitleggen hoe het gepeste kind het uitlokt, enz. Dat is een begrijpelijke reactie. Er zijn niet heel veel ouders die hun kind proberen op te voeden tot pester en nu juichend zullen reageren omdat het gelukt is. Als gedurende het gesprek blijkt dat hun kind toch echt een pester is, zullen de meeste ouders bereid zijn mee te werken om dit gedrag te stoppen.

- Inzet van het gesprek is om dit constructief te houden. Kinderen maken fouten, ze moeten er van leren.
- Samen met de ouders (en eventueel het kind) zoeken we naar een goede oplossing. Alleen maar blijven zeuren over het gebeurde lost het probleem namelijk niet op. Laat de pester excuses maken aan de gepeste, eventueel met de ouders erbij. Let er op of het gemeende excuses zijn.
- Bespreken wat de consequenties zijn als het pestgedrag weer terug komt.
- Na een week wordt weer contact opgenomen om te vertellen hoe het gaat en om te horen of ouders iets gemerkt hebben.
- Als de ouders afwijzend blijven reageren, de schuld bij andere kinderen leggen of vinden dat een geintje op zijn tijd moet kunnen, wordt het gesprek beëindigd en gaan we overleggen met de directie hoe dit verder moet gaan, omdat je niet tevreden bent met dit gesprek.
- Er wordt een vervolgspraak gemaakt om het traject verder uit te leggen.

Stap 6 In gesprek met de ouders van het gepeste kind:

Misschien wisten deze ouders al wat er aan de hand was. Het kan zijn dat zij een gedragsverandering bemerkten bij hun kind, dat het misschien niet naar school wilde, enz. Misschien zijn deze ouders zelf wel naar je toe gekomen.

- Vertel aan hen wat je bemerkt hebt.
- Leg uit welke stappen je al ondernomen hebt en welke stappen je nog gaat volgen. Duidelijkheid is belangrijk. Ouders mogen niet de indruk krijgen dat de school niets aan het probleem doet!
- Spreek af dat je over een week weer contact hebt.

plan van aanpak voor het gepeste kind

We zetten de steungroepaanpak in; dat is een oplossingsgerichte strategie. Belangrijk bij deze aanpak is dat er niet wordt gesproken over pesten.

Deze aanpak bestaat uit 3 stappen:

Stap 1 a: gesprek met het “gepeste” kind:

- Wat is er aan de hand?
- Wie zijn erbij betrokken?
- Wie zijn je vrienden?

Het gepeste kind wordt gerustgesteld, dat het beter gaat worden. Er zullen kinderen je gaan helpen.

Stap 1 b: vormen van een steungroep (uit bovengenoemde leerlingen: 5-8 ln)
Zij krijgen de vraag om te helpen om kind X gelukkiger te maken in de klas/ op school.

Kunnen zij ideeën bedenken

Stap 2 a: Kind X krijgt de opdracht om deze week op te letten wat er beter gaat.

Stap 2 b: steungroep voert ideeën uit in die week

Stap 3a: Evaluatie na één week

Gesprek met kind X:

- wat ging er deze week beter.
- Kind X wordt gecompimenteerd met het hanteren van de situatie

Stap 3 b: Evaluatie na één week

Gesprek met de steungroep:

- Hoe vinden zij dat het gegaan is?
- Wat heeft ieder kunnen doen

Iedereen van de steungroep wordt bedankt voor zijn hulp.

De steungroep wordt gefeliciteerd met het succes.

Stap 3 kan worden herhaald na weer een week (meestal niet meer dan 5 x)
Criterium voor het ontbinden van de steungroep is dat alle betrokkenen (kind, medeleerlingen, leerkracht, ouders, overige medewerkers) merken dat het kind gelukkiger is.

Voordelen van deze aanpak:

- het gepeste kind wordt niet voortdurend geconfronteerd met wat er allemaal mis is gegaan (traumatisch, demotiverend, machteloosheid).
- Negatieve gevoelens worden niet opnieuw bekrachtigd
- Leerling hoeft niet te “klikken” over andere leerlingen
- Leerkracht/ouder heeft meestal geen bewijzen van het pesten (gebeurt vaak stiekem)
- Pesters zullen ontkennen
- Pesters en gepeste krijgen gelegenheid om “fouten” te herstellen

Ouders van het “gepeste”kind kunnen feedback krijgen over de aanpak
Ouders van “pesters” hoeven niet geïnformeerd te worden over dat hun kind een pester is, maar kunnen wel informatie krijgen over hoe behulpzaam hun kind is geweest.

Steungroepaanpak

gepeste kind	steungroep
1. probleem in kaart brengen	1. steungroep vormen
2. aanpak: letten op verbetering	2. aanpak: ideeën verzinnen en uitvoeren
3. evaluatie: wat gaat beter?	3. evaluatie: hoe vinden zij dat het gaat?

Bijlage:

Handelingsplan "aanpak pesten"

Betrokkenen : IB'er, leerkracht: , leerling: , ouders: , Slachtoffer: Steungroep:
Gesprek met gepeste: Hoe veilig voelt het kind zich in de groep? (schaal 1 t/m 10): Wat is er nodig om van een een te maken? - - - Wat gaat er wel goed? - - - Met wie heb je wel contact (positief)?
Opzetten steungroep (pester, meeloper(s), kinderen waarbij de gepeste zich goed voelt). Gesprek met deze groep (positief/niet op het matje roepen). Deze kinderen moeten zich ook gehoord voelen. Constructief zoeken naar oplossingen. Daarin samenwerken/elkaar helpen. Welke ideeën hebben zij om te helpen Ieder stelt een individueel doel voor komende week. Na een week evaluatiegesprek met de kinderen: wat hebben ze gedaan?
Ouders van gepest kind op de hoogte stellen van aanpak. Ouders van gepest kind inschakelen om thuis te bespreken wat er allemaal fijn was vandaag. Ouders van steungroep (eventueel) op de hoogte stellen van positieve bijdrage.
Evaluatie na 5 weken: Gepeste: Hoe veilig voelt het kind zich in de groep (cijfer 1 t/m 10) Steungroep: Hoe gaat het met de gestelde doelen? Kan het plan worden afgerond. Leerling: Steungroep: Leerkracht: Ouders: Is er meer hulp (van buitenaf) nodig voor pester/ gepeste?

Cyberpesten: een nieuwe vorm van pesten

Sinds kinderen een groot deel van de dag doorbrengen met pc, laptop, tablet en smartphone, al dan niet op school, is er een nieuwe vorm van pesten ontstaan: pesten via het internet. Dit gaat makkelijker, de impact is minstens even hevig en de kans om ontdekt te worden is vele malen kleiner dan bij het ouderwetse pesten. In de beleving van kinderen is dat wat je achter je pc uitspookt volledig anoniem. Bovendien kun je op elk uur van de dag je gang gaan. Het slachtoffer hoeft niet eens in de buurt te zijn. Overigens stopt cyberpesten niet als de pc uitgaat. Het vervolg vindt vaak plaats op school: met echte ruzies en scheld- of vechtpartijen. Het pesten gebeurt vanaf de eigen pc, maar óók vanaf de pc op school!

Wat doe je in de klas:

- Zorg ervoor dat er duidelijke regels zijn over wat wel en niet mag op de computer.
- Zorg dat de pc schermen te zien zijn vanaf de plaats waar je meestal zit of staat.
- Zorg dat de geschiedenis van bezochte pagina's niet door de kinderen gewist kan worden.
- Als kinderen een eigen account kunnen krijgen op school, kun je nog beter zien wat ze doen.
- Praat met de kinderen over wat je wel en niet moet doen op internet. Denk daarbij aan het niet weggeven van je wachtwoord, geen adresgegevens verstrekken, niet alle foto's zomaar op internet zetten, enz.
- Leg uit dat wat gepost is, in principe nooit meer weg te krijgen is.
- Maak kinderen er bewust van dat doorsturen van pestmail en andere pest uitingen grote impact hebben op het slachtoffer. Veel kinderen staan hier namelijk niet bij stil is uit onderzoek gebleken.
- Zeg niet tegen kinderen dat cyberpesten dat thuis gebeurt, niets met school te maken heeft en dat ze dit thuis moeten oplossen.
- Zorg dat je weet hoe internet in het algemeen en chat, Face Book, You tube, sms, Whats App, Twitter, enz. werken. De wereld heeft een digitale vlucht genomen. Het hoort bij je taak als leerkracht om die wereld te kennen en met de kinderen te kunnen praten over alle facetten daarvan.

Preventie online pesten en “damage control”

Preventie: Er is een interactieve website waar kinderen vanaf groep 8 en scholieren van het VO. interactief kunnen beleven wat bepaalde beslissingen tijdens het internetten/cyberpesten te weeg kunnen brengen. Een van de uitkomsten van het serieuze spel is dat je uitkomt op het politiebureau wegens het plegen van strafbare feiten. De site: <http://itsuptoyou.nu/>

Ondanks de preventie krijg je als school/ouder soms te maken met kinderen die online lastig gevallen worden. Behalve bovenstaande maatregelen, is er soms ook digitaal iets te doen aan opsporing en verwijdering van vervelende berichten, foto's en filmpjes. Zo kun je via de site www.internetsporen.nl heel veel tips vinden om materiaal veilig te stellen als kinderen gepest worden / hebben. Je kunt hier lezen hoe je bestanden op je smart phone, pc of tablet kunt bewaren of kopiëren, zodat je ermee naar de politie kunt voor aangifte. Er zijn ook particuliere bedrijven die rechercheurs in dienst hebben voor dit soort zaken; bijvoorbeeld www.lexx-it.nl .